

2. Gdyby art. 29, ust. 1, odnosił się również do aktów prawnych, to musiałby zostać sformułowany w ten sposób, by mógł uregulować tym samym i problematykę umów prawa spadkowego (np. umowa o zrzeczenie się spadku, umowa o zbycie spadku, umowa o dział spadku itd.). Tymczasem w aktualnym swym brzmieniu art. 29, ust. 1, nie może umów regulować, gdyż np. do umowy o zrzeczenie się spadku nie da się zastosować prawa ojczystego spadkodawcy z chwili śmierci (wszak umowę o zrzeczenie się spadku zawiera się właśnie ze spadkodawcą, a więc za jego życia).

3. Gdyby art. 29 ust. 1 konwencji, odnosił się również do aktów prawnych, to w takim razie należałoby ustalić na jego podstawie prawo właściwe w zakresie treści testamentu. Tymczasem nie wydaje się, by treść testamentu mogła być poddana prawu ojczystemu spadkodawcy z chwili śmierci. Należy raczej przyjąć, że rozporządzenie na wypadek śmierci wiąże się z punktu widzenia właściwości ustaw, z elementem czasu jego sporządzenia, nie tylko gdy chodzi o jego formę, lecz również gdy idzie o treść jego.

Skoro art. 29, ust. 1 konwencji, nie odnosi się do aktów prawnych, a w konwencji nie ma przepisu o czynnościach spadkowo-prawnych (poza art. 31 dotyczącym testamentu), to tym samym należy w zakresie tych czynności uzupełnić przepisy konwencji (która stanowi *lex specialis*) normami wewnętrznymi ustaw o prawie międzynarodowym prywatnym, ustawy polskiej i czechosłowackiej. Normy te znajdziemy w ustawie wewnętrznej, ustalone w sposób wyraźny, lub też odkryjemy je na drodze wykładni.

Jerzy Fabian

U PROGU NOWEGO PLANU PIĘCIOLETNIEGO (1956—1960)

Zmiany w organizacji władz najwyższych
W połowie października wydane zostało rozporządzenie rządowe, które stworzyło nowe ministerstwo: Państwowych Gospodarstw Rolnych oraz rozdzieliło dotychczasowe ministerstwo przemysłu maszynowego na ministerstwa: Przemysłu Maszyn Ciężkich, Przemysłu Maszyn Precyzyjnych oraz Przemysłu Samochodowego i Maszyn Rolniczych. Zarazem w słowackim zgromadzeniu powierników utworzono Powiernictwo Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Dotychczasowy min. przemysłu maszynowego Karol Polaček został odwołany ze swego stanowiska i mianowany wicepremierem. Ministrem przemysłu maszyn ciężkich został dotychczasowy wiceminister przemysłu maszynowego Jan Bukal, ministrem przemysłu maszyn precyzyjnych — dotychczasowy wiceminister Waclaw Ouzky, ministrem przemysłu samochodowego i maszyn rolniczych — dotychczasowy dyr. departamentu Emil Zatloukal. Dotychczasowy min. rolnictwa Marek Smida mianowany został ministrem państwowych gospo-

darstw rolnych, a ministrem rolnictwa na jego miejsce — poseł Wratysław Krušina. Dotychczasowy pierwszy wiceprzewodniczący zgromadzenia powierników, poseł Michał Bakul'a mianowany został ministrem kontroli państwowej; dotychczasowemu ministrowi tego resortu, Oldřichowi Beranowi, powierzono zorganizowanie państwowego komitetu budownictwa. Poseł Józef Tesla mianowany został ministrem kadr pracowniczych.

Plan na rok 1956. W połowie sierpnia odbyła się w Pradze konferencja kierowniczych pracowników aparatu gospodarczego w sprawie przygotowania planu gospodarczego na 1956 r., na której minister - przewodniczący Państwowego Urzędu Planowania, inż. Otakar Simunek, przedstawił zasadnicze dane dotyczące planu. W ostatecznej postaci plan na 1956 r. uchwalony został na plenarnym posiedzeniu rządu republiki 2 grudnia. Rok 1956 jest pierwszym rokiem nowego czechosłowackiego planu pięcioletniego (pierwsza, gottwaldowska pięcioletka czechosłowacka obejmowała lata

1949—1953, ostatnie dwa lata były okresem przejściowym — por. „Współczesna Czechosłowacja”. Przegl. Zach. 3/1954, s. 570). Projekt planu pięcioletniego 1956—1960 był już w grudniu opracowany w zasadniczych swoich częściach.

Dyrektywy, ustalone przez Komunistyczną Partię Czechosłowacji dla opracowania wytycznych drugiego planu pięcioletniego, przewidują wzrost w latach 1956—60 produkcji przemysłowej co najmniej o połowę przy zapewnieniu pierwszeństwa produkcji środków wytwórczych, dalej wzrost produkcji rolnej ogółem o jedną trzecią na zasadach bezwzględnej przewagi sektora socjalistycznego w rolnictwie, w końcu wzrost produkcji budowlanej o przeszło połowę.

Podstawowe zadania państwowego planu gospodarczego na 1936 r. przedstawiają się następująco:

„1. Opierając się na intensywnym wprowadzaniu postępowej techniki, na szybkim wzroście wydajności pracy i na maksymalnym wykorzystaniu rezerw materiałowych i pracowniczych — osiągnąć szybki wzrost produkcji we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej w 1956 r. i stworzyć warunki dla proporcjonalnego wzrostu produkcji w następnych latach drugiej pięcioletki, zapewniając w ten sposób dalszy wzrost materialnej i kulturalnej stopy życiowej ludu czechosłowackiego...“.

Ogólna produkcja przemysłowa wzrosła w 1956 r. o 9% w stosunku do oczekiwanych wyników r. 1955. Plan stanowi przy tym, iż wzrost produkcji środków wytwórczych, przekraczający 10%, będzie rychlejszy niż wzrost produkcji przedmiotów użytkowych, przekraczający 7%. Wydajność pracy w przemyśle wzrosła o 7%, przede wszystkim drogą wprowadzania i intensywniejszego wykorzystywania nowych zdobyczy technicznych.

Produkcja węgla kamiennego wzrosła o przeszło 6%, węgla brunatnego o 12%, produkcja energii elektrycznej o 10,3%. W przemyśle metalurgicznym wydobycie rudy żelaznej wzrosło o 18,5%, produkcja surowego żelaza o 12,6% wyrobów

walcowanych — o przeszło 8%, rur — o 21%.

Wzrosła także znacznie produkcja przemysłu chemicznego, przede wszystkim jeśli chodzi o kwas siarczany, nawozy azotowe i fosforowe oraz sztuczne paliwo, a także wyroby gumowe i tworzywa sztuczne. Produkcja przedmiotów użytkowych wytwarzanych przez przemysł chemiczny wzrosła o 23,5%.

W przemyśle lekkim wzrosła zwłaszcza produkcja artykułów włókienniczych, skórzanym i szklanych, poszukiwanych zarówno na rynku wewnętrznym, jak i zagranicznym. Nastąpi dalsza poprawa jakości i zwiększenie asortymentu tych wyrobów, przede wszystkim przez powiększenie zawartości wełny w przędzy służącej do wyrobu tkanin i artykułów dziewiarskich.

W przemyśle spożywczym przewiduje się zwiększenie produkcji przede wszystkim artykułów pochodzenia zwierzęcego oraz artykułów wyższej jakości.

Ogólna produkcja rolna wzrosła o 9%. Mechanizacja prac polnych ma być zwiększona o 16%, szczególnie jeśli chodzi o prace kultywacyjne i o zbiór roślin przemysłowych.

W komunikacji ogólna ilość przewiezionych towarów wzrosła w 1956 r. o 6,5%, w tym w komunikacji kolejowej o 5,9%, w komunikacji kołowej o 8%.

Ogólne rozmiary państwowego budownictwa inwestycyjnego wzrosną w 1956 r. o przeszło 20% w porównaniu z inwestycjami przeprowadzonymi faktycznie w 1955 r. W 1956 r. oddane będzie do użytku ok. 1,4 milionów m² przestrzeni mieszkalnej, ponad 30 tys. miejsc dla uczniów w szkołach, ponad 2000 łóżek w szpitalach.

„Dochód narodowy — czytamy w uchwale rządowej — wzrosła w 1956 r. o 8,4% dzięki zwiększeniu produkcji i podniesieniu wydajności pracy, jak też znacznemu zmniejszeniu kosztów własnych w przemyśle i innych dziedzinach gospodarki narodowej. Proporcjonalnie do wzrostu produkcji i wydajności pracy powiększy się dalej osobiste spożycie i wzrosła siła nabywcza ludności. Obroty handlu de-

talicznego zwiększą się o 4,7%, przy czym obrót zakładów zbiorowego żywienia wzrośnie o 6%.

Zwiększona siła nabywcza ludności pokryta zostanie zwiększonymi dostawami towarów spożywczych i przemysłowych o bogatszym asortymencie i lepszej jakości. Dostawy żywności na rynek wewnętrzny zwiększą się jak następuje: np. dostawy mięsa o 9,7%, słoniny wędzonej o 36,1%, masła o 5%, tłuszczów roślinnych o 6,8%. Przewidziana jest wielka pula towarowa, jeśli chodzi o wyroby włókiennicze i skórzane.

Nastąpi też dalsza poprawa zaopatrzenia w wyroby budowlane i maszynowe; tak np. dostawy odbiorników radiowych wzrosną o 80%, telewizorów o 154%, gramofonów o 15,8% zegarów i bułżików o 26%, grzejników elektrycznych o 12,6%, pralek o 15%, lodówek o 59,7%.

Polepszy się także opieka lekarska. W r. 1956 będzie przypadało w Czechosłowacji 13,7 lekarzy na 10 000 mieszkańców i 7,14 łóżek szpitalnych na 1000 mieszkańców.

Ogólna liczba pracowników w gospodarce narodowej wzrośnie o 2,5% przez wciągnięcie do pracy kobiet i młodych kadr. Przewiduje się także zatrudnienie większej liczby osób o ograniczonej zdolności do pracy.

Sprawy ogólnego rozwoju przemysłu. W drugiej połowie września ogłoszone zostały „Tezy Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Czechosłowacji oraz rządu republiki czechosłowackiej w sprawie dalszego technicznego rozwoju przemysłu czechosłowackiego”. Czytamy tutaj, iż pomimo niewątpliwych sukcesów — produkcja przemysłowa w Czechosłowacji wzrosła w stosunku do lat przedwojennych przeszło dwukrotnie, a udział środków wytwórczych w całości produkcji przemysłowej wzrósł z 58% przed wojną do 60% w roku bieżącym i wzrastać będzie nadal — w czechosłowackim przemysle nie stosuje się jeszcze w dostatecznym mierze nowoczesnych zdobyczy techniki i postępowych metod technologicznych, jakkolwiek tylko tą drogą osiągnąć można zwiększenie produkcji. wy-

dajności i gospodarności. Przemysł czechosłowacki nie rozwija się we wszystkich gałęziach w dostatecznym tempie. Konieczne jest wzmoczenie tempa rozwoju technicznego.

Tak np. w 1954 r. wykonano tylko 40% zadań w dziedzinie konstrukcji nowych maszyn. Niektórych doniosłych potrzeb gospodarki narodowej nie zdołano zaspokoić. Prace konstrukcyjne przebiegają bardzo powoli; niejednokrotnie dochodzi do tego, że wyprodukowany prototyp pozostaje już w tyle za światowym poziomem techniki.

Tezy kładą nacisk na potrzebę rozwoju energetyki, przede wszystkim drogą budowy nowych wielkich elektrowni. Do zasadniczego rozwiązania kwestii centralnego zaopatrywania w energię ciepłą przystąpić będzie można w Czechosłowacji dopiero w 1960 r.

Zasadniczym źródłem energii pozostaje węgiel; Czechosłowacja należy do państw, które zużywają najwięcej węgla w przeliczeniu na głowę obywatela. Jednakże węgiel zużywa się w Czechosłowacji nader nieoszczędnie; niedostatecznie rozwinięte jest gazownictwo, a zużycie ciepła na produkcję 1 kWh w czechosłowackich elektrowniach ciepłych przekracza o 25% przeciętną europejską.

Tezy nakazują zwiększenie elektryfikacji produkcji i zastosowanie energii elektrycznej tam, gdzie przyczyni się to do oszczędności energii pierwotnej, przede wszystkim przez elektryfikację sieci kolejowej.

Duży nacisk położono także na rozbudowę automatyzacji procesów produkcyjnych, szczególnie w elektrowniach wodnych. Wśród zadań dla przemysłu chemicznego na pierwszym miejscu postawiono sprawę tworzyw syntetycznych, przede wszystkim syntetycznego kauczuku z surowców rodzimych.

Tezy stwierdzają, że czechosłowacki przemysł lekki i spożywczy posiada najbardziej przestarzałe urządzenia z całego przemysłu czechosłowackiego. Park maszynowy przedzalał wełny pochodzi np. przeważnie z końca minionego stulecia. Niektóre gałęzie przemysłu spożywczego mają do dziś przeważnie charakter rze-

mieślniczy. Zadaniem nagłym jest przede wszystkim rekonstrukcja zakładów produkcyjnych w tej dziedzinie.

Też kładą nacisk na wykorzystanie wszystkich możliwości, jakie daje Czechosłowacji współpraca gospodarza krajów obozu pokoju, oraz niewyczerpanych źródeł postępu technicznego, kryjących się w twórczej inicjatywie robotników i techników.

Niedoceniając doniosłości techniki przejawia się również w nadmiernym lekceważeniu kwalifikacji fachowych w ogóle. Wśród pracowników inżyniersko-technicznych przemysłu czechosłowackiego w 1954 r. tylko 4% miało wyższe wykształcenie, podczas gdy w ZSRR już w 1950 roku — 25%.

Przerost biurokracji prowadzi do tego, że w zakładach produkcji maszynowej jest 3 do 6 razy więcej księgowych niż technologów. Zaleca się nawrót do zagubionych po części zasad socjalistycznego wynagradzania pracy, przede wszystkim przy stopniowaniu zarobków wedle kwalifikacji.

„Trzeba śmiało wysuwać na decydujące kierownicze stanowiska młodych pracowników o należytych kwalifikacjach, oddanych bez zastrzeżeń ustrojowi — głoszą tezy. — Młody technik musi przejść przez praktykę produkcyjną od najniższych szczebli kierowniczych, ażeby mógł wykonywać obowiązki kierownicze“.

Obrady pracowników poszczególnych gałęzi przemysłu. Już w połowie sierpnia ogłoszona została uchwała Komitetu Centralnego KPCz oraz rządu Republiki Czechosłowackiej w sprawie zwołania konferencji pracowników przemysłu, nowatorów i ulepszcycieli, pracowników inżyniersko-technicznych i naukowych, kierowniczych pracowników gospodarczych, funkcjonariuszy partii i związków zawodowych oraz przedstawicieli młodzieży z poszczególnych gałęzi przemysłu.

„Celem tych konferencji — czytamy w uchwale — jest skierowanie uwagi wszystkich ludzi pracy ku wprowadzaniu na szeroką skalę nowej techniki, ku całkowitemu wykorzystywaniu urządzeń wytwórczych, ku dalszemu zwiększaniu mecha-

nizacji ciężkich i męczących prac i ku stopniowemu wprowadzaniu całkowitej mechanizacji i automatyzacji produkcji. Konferencja uradzą, jak najwłaściwiej zorganizować rozpowszechnianie najlepszych doświadczeń, jak podnieść pracę na wyższy poziom i jeszcze śmiało rozwijać i stosować w produkcji postępową wiedzę i technikę“.

Postanowiono, że konferencja pracowników energetyki odbędzie się 16—17 września, pracowników przemysłu maszynowego — 23—25 września, przemysłu węglowego — 30 września — 1 października, hutniczego — 5—7 października, chemicznego — 10—12 października, budowlanego — 26—28 października.

W konferencji energetycznej wzięło udział kilkuset pracowników zakładów energetycznych, a także maszynowych, budowlanych i montażowo-budowlanych. Tematem obrad było przede wszystkim przyspieszenie budowy nowych elektrowni, wśród nich — pierwszej elektrowni atomowej w Czechosłowacji.

Minister energetyki dr Franciszek Vlasak w swym referacie zaznaczył, iż rozwój energetyki pozostawał z biegiem lat coraz bardziej w tyle za rozwojem innych gałęzi gospodarki narodowej. Produkcja przemysłowa w latach 1950—55 wzrosła o 64,5%, natomiast produkcja energii elektrycznej tylko o 62%, w czym niespełna 3/4 stanowi produkcja nowo zainstalowanych elektrowni. Toteż w latach 1951—54 Czechosłowacja przeżywała kryzys zaopatrzenia w prąd elektryczny. Potrzeby gospodarki narodowej zaspokajane są jedynie z największym wysiłkiem.

Potrzeby te zaś rosną z każdym dniem. Tylko przez szybszą elektryfikację przemysłu osiągnąć można lepsze energetyczne wyposażenie warsztatów pracy, przede wszystkim mechanizację prac ciężkich i męczących, automatyzację i intensyfikację procesów wytwórczych. W ciągu drugiego czechosłowackiego planu pięcioletniego trzeba będzie np. zwiększyć mechanizację prac kopalnianych przez kombajny o 270%, co oznacza zwiększenie elektryfikacji kopalń w tym czasie o 242%. W tym samym czasie trzeba bę-

dzie znacznie wzmóc stosowanie procesów elektrometalurgicznych w hutnictwie. Również dalsza mechanizacja prac w rolnictwie wymagać będzie dwukrotnie większego zużycia elektryczności. Wreszcie i elektryfikacja mieszkań, stopniowe uwalnianie ludności od ciężkich prac domowych i podnoszenie tą drogą stopy życiowej pracujących wymagać będzie większego o 80% zużycia elektryczności. Wszystkie te przykłady świadczą o doniosłej roli energetyki w życiu całego narodu i w jego gospodarce.

W pierwszym planie pięcioletnim zwiększano wydajność pracy drogą wykorzystywania ukrytych rezerw; udział techniki w tej dziedzinie był stosunkowo niski. Obecnie trzeba będzie osiągnąć zwiększenie wydajności pracy o 40% inną drogą, przede wszystkim przez wykorzystanie zdobyczy najnowocześniejszej techniki i technologii, przez najdalej idące stosowanie mechanizacji i automatyzacji oraz procesów chemicznych.

W ciągu drugiego planu pięcioletniego zainstalować trzeba co najmniej 2300 MW wydajności w nowych elektrowniach, do roku 1960 zapewnić możliwość dostarczania ok. 27 miliardów kWh rocznie. Do tegoż czasu zainstalowana zostanie w Czechosłowacji, dzięki wspaniałomyślności braterskiej pomocy Związku Radzieckiego, pierwsza przemysłowa elektrownia atomowa. Oprócz zwiększenia produkcji planuje się podniesienie poziomu technicznego w elektrowniach, co znajdzie wyraz w zmniejszeniu zużycia paliwa, w podniesieniu zużycia paliwa mniej wartościowego o mniej więcej 10% i w zmniejszeniu liczby pracowników przypadających na jeden zainstalowany MW o 20%.

„Nie dopuścimy do tego — powiedział minister — ażeby tej zimy doszło do wyłączenia prądu lub do ograniczeń w korzystaniu z elektryczności“. W związku z tym omówił szczegółowo zarządzenia przygotowawcze przed zimą w elektrowniach i zakładach produkcji przemysłowej.

Główną podstawą dyskusji na konferencji przemysłu maszynowego były ogłoszone właśnie omówione przez nas wyżej Tezy KC KPCz i rządu. Referat

zasadniczy wygłosił ówczesny (p. wyż.) minister przemysłu maszynowego, K. Polaček. Oświadczył, iż głównym zadaniem czechosłowackiego przemysłu maszynowego jest wyprodukowanie nowych maszyn i urządzeń, które by pozwoliły zwiększyć produkcję we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej, a zarazem powiększenie rozmiarów i rozszerzenie asortymentu towarów na rynek zagraniczny i wewnętrzny. Dzięki braterskiej pomocy Związku Radzieckiego Czechosłowacja mogła w ubiegłym dziesięcioleciu rozpocząć produkcję maszyn, jakich dawniej nie wyrabiała. Przed czechosłowackim przemysłem maszynowym stoją jednak nadal wielkie zadania. W dziedzinie eksportu trzeba m. in. odzyskać naczelną miejsce w światowym eksporcie urządzeń cukrowniczych, gorzelnianych i piwowarskich. Wewnątrz kraju nagłym zadaniem jest podniesienie poziomu technicznego komunikacji. W trakcji motorowej na kolejach Czechosłowacja zajmowała przed wojną pierwsze miejsce w Europie. Trzeba skupić wielką uwagę na produkcji nowoczesnych lokomotyw motorowych, a także na lepszym technicznie wyposażeniu wagonów kolejowych, oraz statków żeglugi rzecznej. Przemysł maszynowy musi także udzielić wydatnej pomocy rolnictwu. Nie wolno też zapominać o produkcji przedmiotów powszechnego użytku, o rozszerzeniu ich asortymentu i rozmiarów produkcji, o podnoszeniu technicznej i estetycznej doskonałości wyrobów.

Minister położył duży nacisk na potrzebę specjalizacji i współpracy pomiędzy poszczególnymi zakładami produkcji przemysłu maszynowego. Krytykował też ostro wkradające się do przemysłu maszynowego biurokratyczne metody kierowania produkcją, nadmierny rozrost personelu niewykwalifikowanego, brak fachowców w bezpośrednim kierowaniu produkcją. Zarazem też stwierdzał, że w zakładach produkcji za mało troski poświęca się praktycznemu szkoleniu absolwentów szkół zawodowych, którzy znów przynoszą z tych szkół zbyt mało praktycznych wiadomości.

Wicepremier Dolansky wspominał m. in. o tym, iż trudności w gospodarce energetycznej Czechosłowacji głównie spowodowane są przestarzałymi maszynami i urządzeniami, które pochłaniają nieproporcjonalnie wiele energii — przemysł maszynowy ma tu bardzo wiele do zrobienia.

Na konferencji przemysłu węglowego minister paliw Józef Jonaš zaznaczył, iż ludowa Czechosłowacja odziedziczyła po gospodarce kapitalistycznej nader przestarzałe urządzenia kopalń. W samych tylko latach I planu pięcioletniego (1943—53) wydano na budowę i przebudowę kopalń węgla prawie 6,5 miliarda koron. Minister krytykował ostro niedostateczną dotąd mechanizację prac w kopalniach; Czechosłowacja, która zajmuje ważne miejsce w światowej produkcji węgla, pozostała daleko w tyle pod względem technicznego poziomu wydobycia i budowy nowych kopalń. Wyższy poziom techniczny osiągnęły kopalnie węgla brunatnego, lecz i tutaj mechanizacja nie poszła jeszcze dostatecznie daleko. Minister stwierdził: „Czechosłowacka Akademia Nauk nie rozwijała zupełnie prac na odcinku wiedzy i techniki górniczej, a i udział Wyższej Szkoły Górniczej w rozwoju postępowej techniki nie był proporcjonalny do jej możliwości“.

Na konferencji hutniczej główni mówcy — minister przemysłu hutniczego i kopalń rud, J. Reitmajer oraz wicepremier J. Dolansky położyli główny nacisk na techniczne niedostatki czzechosłowackiego przemysłu hutniczego, które przyczyniają się m. in. w ciągu roku bieżącego do wzrostu kosztów własnych produkcji, jak również na konieczność lepszej organizacji kierownictwa produkcji. Min. Reitmajer mówił również o potrzebie ulepszenia pracy w koksowniach. Podkreślano też, iż budowa przemysłu hutniczego, na którą przeznaczono wielkie środki materialne, stała się w istocie dziełem ogólnonarodowym. W ciągu ostatnich lat wybudowano w Czechosłowacji szereg wielkich zakładów hutniczych i przebudowano niektóre dawniej istniejące.

Minister przemysłu chemicznego inż. J. Pučík stwierdził na konferencji

pracowników swego resortu, że produkcja przemysłu chemicznego osiąga z końcem 1955 r. rozmiary o 145% większe niż w 1948 r. W wymienionym okresie produkcja nawozów azotowych zwiększyła się o 142%, fosforowych — o 122%, włókien sztucznych — o 120%, wyrobów gumowych — o 176%, materiałów pędnych — o 114%. W końcu 1955 r. Czechosłowacja produkuje cztery razy więcej fenolu — niezbędnego przy wyrobie tworzyw sztucznych — niż w 1948 r. Jednakże i tutaj nie stosuje się w dostatecznej mierze najnowszych zdobyczy techniki. Chemiczne instytuty i ośrodki badawcze uzyskały wprawdzie w ubiegłych latach szereg sukcesów, osiągnięcia ich jednak nie odpowiadają ani możliwościom, ani nakładom przeznaczanym na ich utrzymanie. Minister podkreślił, że wszelkie badania naukowe, które mają służyć swymi wynikami produkcji przemysłowej, a nie zostały skontrolowane w produkcji doświadczalnej, nie spełniają swego zadania. Wszystkie ośrodki badawcze przemysłu chemicznego muszą też w możliwie najkrótszym czasie otrzymać do dyspozycji hale produkcji doświadczalnej i dobrze wyposażone warsztaty mechanizacyjne.

Wicepremier inż. Ludmiła Jankovcova w swym referacie zajmowała się przede wszystkim koniecznością oparcia czzechosłowackiego przemysłu chemicznego na rodzimej bazie surowcowej. Stwierdziła, że w Czechosłowacji bądź nie wykorzystuje się istniejących źródeł surowców, bądź też marnuje się cenne chemikalia w toku niedostatecznie przemyślanych procesów produkcyjnych, traktując je jako odpadki. Współpraca przemysłu chemicznego z badawczymi ośrodkami geologicznymi i z przemysłem wydobycia jest wciąż jeszcze niezadowolająca.

Zagadnienia przemysłu budowlanego były jeszcze przed konferencją pracowników przedmiotem obrad Komitetu Centralnego KPCz i powziętej tam uchwały. (Na tym samym posiedzeniu KC KPCz uchwalono wnioski dot. wspomnianych przez nas na wstępie zmian organizacyjnych i personalnych w najwyższych władzach republiki).

W uchwale KC KPCz „O krokach zmierzających do uprzemysłowienia i dalszego rozwoju przemysłu budowlanego“ stwierdzano, że w latach pierwszego planu pięcioletniego rozmiary prac budowlano-montażowych powiększyły się o 128 proc., wydajność pracy wzrosła o przeszło połowę, a liczba robotników budowlano-montażowych o 95 000 osób. Jednakże rozwój techniczny budownictwa czechosłowackiego jest niezadowalający. „Dotychczasowe tempo rozwoju — czytamy w uchwale — naszego przemysłu budowlanego nie wystarcza do wykonania zadań budownictwa w najbliższych latach. W drugim planie pięcioletnim mają być zbudowane nowe, wielkie zakłady produkcji, ażeby zabezpieczony został proporcjonalny rozwój gospodarki narodowej i dalszy wzrost stopy życiowej mas ludowych. Zbudowane będą nowe kopalnie węgla kamiennego i brunatnego wraz z sortowniami i wytwórniami brykietów, nowe kopalnie rudy żelaznej, wielkie elektrownie parowe i wodne, największe z dotychczasowych zapór wodnych koło Orlika i Lipna, na Dunaju i na Wagu, dalsze wielkie walcownie, kuźnie i odlewnie, nowe zakłady chemiczne dla produkcji azotu, kauczuku, materiałów pędnych i włókien sztucznych, nowa, wielka cementownia, zakłady produkcji prefabrykatów, wyrobów z cegieł, wapna i lićówek, zakłady produkcji celulozy i papieru oraz inne zakłady przemysłu lekkiego, spożywczego i farmaceutycznego“. Na pierwsze miejsce przeto wysuwa się przełamanie dotychczasowego zacofania metod produkcyjnych w budownictwie. Nie jest to zresztą sprawa samego tylko przemysłu budowlanego; inne działy produkcji, jak przemysł maszynowy, hutnictwo, przemysł lekki, chemiczny i drzewny, muszą brać udział w uprzemysłowieniu budownictwa przez podejmowanie określonych zadań w dziedzinie badawczej i konstrukcyjnej oraz przez wytwarzanie nowych maszyn, materiałów i półfabrykatów. „Codziennym zadaniem robotników, majstrów, techników i organizatorów produkcji budowlanej — mówi dalej uchwała — jest coraz szybsze i gruntowniejsze zastępowanie rzemieślniczych

metod pracy przemysłowymi na wszystkich odcinkach produkcji budowlanej, szerokie wprowadzanie i stosowanie postępowych metod budowania, opracowanych przez naszych nowatorów i ulepszycieli, zastępowanie mało wydajnej pracy ręcznej... stosowaniem maszyn i przyrządów mechanicznych“.

Produkcja przemysłu budowlanego musi m. in. nastawić się na wytwarzanie produktów zastępujących drzewo i inne materiały, których jest niedostatek.

Uchwała stwierdza, że ośrodki badawcze przemysłu budowlanego osiągnęły w pierwszej pięcioletce szereg dobrych wyników. Obecnie stają przed nimi nowe, większe zadania; przede wszystkim zaś muszą wypróbować niektóre swoje osiągnięcia w praktyce. Obok samodzielnego poszukiwania nowych dróg ośrodki te muszą również intensywnie gromadzić doświadczenia i wyniki z całego świata i dążyć do ich szybkiego zastosowania.

Uchwała kładzie główny nacisk na stosowanie prefabrykatów, których produkcja wzrosła w Czechosłowacji od 1948 r. dwudziestokrotnie.

Prasa podkreśla, że działalność budowlaną prowadzi w Czechosłowacji czternaście rozmaitych ministerstw, przy czym normy czasowe i materiałowe często nie są uzgodnione i nie wszędzie jednak stosuje się wyniki i osiągnięcia najnowszej techniki. Dlatego też utworzony został państwowy komitet budownictwa jako nadrzędna instancja koordynująca.

Jeden z architektów czechosłowackich stwierdzał na łamach prasy, że można by znacznie przyspieszyć oddawanie budynków do użytku przez skrócenie prac wykończających, które stanowią 38% procesu produkcyjnego w budownictwie. Dopomógłaby tutaj produkcja prefabrykatów instalacyjnych. Natomiast prace, które nie mogą być w żadnym wypadku przeniesione do hal fabrycznych — jak budowa szos, kolei, zapór wodnych — należy w możliwie największej mierze zmechanizować.

Minister budownictwa, prof. dr inż. Emanuel Šlechta, w swoim referacie na konferencji położył główny nacisk na zagadnienia produkcji prefabrykatów bu-

dowlanych oraz typizacji projektów i typów budowli, która oszczędziłaby mnóstwa pracy. Wiele prac projektacyjnych wykonuje się dziś właściwie niepotrzebnie.

Ustawę o przedsiębiorstwach państwowych uchwalilo w drugiej połowie października Zgromadzenie Narodowe. Na posiedzeniu obecna była witana gorąco delegacja Rady Najwyższej ZSRR, bawiąca podówczas w Czechosłowacji. Min. sprawiedliwości dr J. Bartuška i sprawozdawca poseł B. Štyndl wyjaśnili, że nowa ustawa opiera się na doświadczeniach lat ubiegłych i ujmuje zagadnienia prawne przedsiębiorstw państwowych szerzej niż dotychczasowe przepisy prawne, uwzględniając przede wszystkim konieczność i potrzeby technicznego rozwoju przemysłu czechosłowackiego.

Państwowe gospodarstwa rolne. 1 września Komitet Centralny KPCz powziął obszerną uchwałę w sprawie dalszej pracy państwowych gospodarstw rolnych, która zajmuje się głównie rozkrze-

wieniem hodowli. Obrady Komitetu Centralnego w dniach 31 sierpnia i 1 września były podstawą wspomnianego wyżej wniosku o utworzenie odrębnego ministerstwa państwowych gospodarstw rolnych.

Sprawy szkoły ogólnokształcącej były przedmiotem konferencji pracowników szkolnictwa w pierwszych dniach sierpnia. Główną podstawą obrad była omówiona poprzednio uchwała Komitetu Centralnego KPCz.

Jubileusz „Rudeho prava“. 21 września 1955 „Rudé právo“, organ centralny Komunistycznej Partii Czechosłowacji, obchodziło 35-lecie swego istnienia.

Wystawa „Dziesięć lat ludowo-demokratycznej Czechosłowacji“ otwarta została w Moskwie, gdzie cieszyła się wielkim powodzeniem. Wystawę zwiedziły setki tysięcy ludzi.

Andrzej Józef Kamiński